

INTENZITA POCIŤOVANÝCH BARIÉR A HROZBA NEDOKONČENÍ STUDIA VŠ

THE INTENSITY OF PERCEIVED BARRIERS AND THE THREAT OF NOT COMPLETING UNIVERSITY STUDIES

Harváňková Klára, Novotný Petr

Klíčová slova: studijní neúspěšnost, bariéry, vysokoškolský systém

Key words: drop out, barriers, higher education system

Determinanty úspěchů vysokoškolského vzdělávání jsou intenzivně zkoumány vědci z oblastí psychologie, ekonomie a vzdělávání již několik desítek let. Švec a Kolářková (2013) ve své studii vyjmenovávají specifické důvody, proč studenti opouštějí studia. Teoretické modely navazující na práce Beana a Tinta rozdělují důvody způsobující odchod studentů do několika obecných skupin: Zázemí studentů vytváří např. podpora rodičů, zkušenosti z předchozího vzdělávání. Organizačními důvody jsou např. orientační kurzy, stipendia, poradenství. Mezi pedagogické důvody jsou zařazeny např. nabízené předměty či způsob výuky. Mezi sociální důvody patří např. blízcí přátelé studující na VŠ. Důvody okolního prostředí pak v sobě zahrnují např. finanční zdroje studenta, nebo nástup do pracovního poměru. Mezi psychologické důvody lze zařadit vnímání vlastní výkonnosti ve studiu, pocit vlastního rozvoje, nebo cíl dokončit studium (Švec a Kolářková 2013, s. 58–59).

Tématu nedokončených studií, resp. předčasným odchodům ze vzdělávání (drop-out) je v posledních letech věnováno více pozornosti v českém i mezinárodním prostředí. Přestože je možné pozorovat odlišnou míru studijní neúspěšnosti v různých fázích studia a v různých studijních programech, ze statistických dat vyplývá, že nejvyšší míra studijní neúspěšnosti je v prvních letech studia bakalářského studijního programu, kdy předčasně odchází více než 30 % studentů (Švec, Vlček, & Stiburek, 2015). Cílem příspěvku je poukázat na vztah mezi vnímáním bariér pro studium a nedokončením studií na VŠ.

Příspěvek je postaven na sekundární analýze dat z šetření „Na cestě“, realizovaného Masarykově univerzitě ve spolupráci několika součástí univerzity včetně Ústavu pedagogických věd. Tento výzkum je zamýšlen coby longitudinální studie jedné kohorty studentů, konkrétně studentů nastupujících do studia v roce 2017. Je rovněž inovativní ve využití longitudinálního designu a především ve využití možnosti propojení dotazníkových dat s anonymizovanými daty z informačního systému, což umožní nové interpretace.

Studenti netvoří homogenní skupinu. Vykazují rozmanité charakteristiky, které lze spojovat se studijní neúspěšností, obtížně se však prokazuje kauzalita. O to se příspěvek pokouší. Realizovaný výzkum je unikátní nejen svou komplexností a interdisciplinárním přístupem, ale i zaměřením na studenty bakalářského studia a kombinované formy studia, kteří jsou v českých výzkumech opomíjenou skupinou.

Abstract: The paper deals with the relation of the intensity of perceived barriers and the threat of not completing university studies. The research design is based on a survey managed by the Masaryk University in order to determine – among others – the reasons for leaving the studies before completion. The paper focuses on students in the first year of their studies, since the first year is a period of highest drop-out. The research is unique not only through its complexity and interdisciplinary approach, but also by focusing on students of bachelor study and students of combined form of study who are neglected in the Czech research.

Literatura/References:

- Fučík, P., & Slepíčková, L. (2014). *Studenti, kteří odcházejí: Kvantitativní analýza nedokončených vysokoškolských studií*. AULA, 22(1), 24–54.
- Švec, V., & Kolářčková, G. (2013). *Teoretická východiska problematiky retence vysokoškolských studentů*. AULA, 2013, 21(2), 56–69.
- Švec, V., Vlk, A., & Stiburek, Š. (2015). *Dropout policy in Czech higher education: can universities serve several masters?* Central European Journal of Public Policy, 9, 126–147.